

ՊԱՅՄԱՆՔ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԿԱՆԻՍԿ
Տարեկան վեցամսեայ
4. Պոլսոյ համար 6 մէկիտ 3 մէկ.
Գաւառաց 7 3 1/2

10
փարա

ՕՐԱԳԻՐ

10
փարա

ՊԱՅՄԱՆՔ
ՀԱՅՐԵՆԻԿԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱՅ ՈՐ ԵՆ
Ե ԳԱՐԱԿ ԵՆ ԳՐԱԿԻՆ ԱԿՏՈՐ Է ՈՒՂ-
ՈՒՂ ԿԱՆ ՏԵՐԵՔԻՆ ԽԱՐԱԳԻՐ 4. ՊՈՒԽ
ՊԱՅՄԱՆՔ ԵՆ ԳԱՐԱԿԻՆ ՔԻՆ 20 ՃԻՎԻ-
ԻՆԵՐՆԵՐ ԽԱՐԱՊԱՆՑ :

Direction du journal arménien
HAÏRÉNIK CONSTANTINOPLE
20—Bab-Aly djadéssi—20

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Gérant-Responsable
M. MELIKIAN

ՏՈՒՆԵԻԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 2493

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

29 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1886 (Ն.Տ.) 10 ՅՈՒՆԻՈՒՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՀԱՅՈՑ ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՑ

(Յիշողութիւններ)

Մանկութեան օրերը առ հարստարակ խիստ սպաւորութիւն են գործում մեր սրտի վերայ և մենք գրեթէ մեր ամբողջ կեանքում չենք մոռանում այն նշանաւոր անցեալը, որ կատարուել է մեր մանկութեան ժամանակ, մանաւանդ հայոց տօներին և սովորութիւններին վերաբերմամբ :

Հայոց նշանաւոր տօներին մինն էլ Նաւասարդն է, որի մասին հայկական աւանդութիւններին մի քանի յիշողութիւններ ուղղում ենք առաջ բերել :

Յայտնի է, որ Հայաստանի աւանդ մի գաւառում զանազան ձեւերով են կատարուում հայոց տօներին վերաբերեալ սովորութիւնները, որոնցից շատերը մինչեւ այսօր էլ հրաժեշտ չեն տուել, մանաւանդ հայ գիւղացու տնակին : Ահա՛ թէ ինչպէս են կատարուում Նաւասարդի տօնը կամ հայոց նոր տարին Ղարաբաղի զանազան գաւառներում :

Մինչեւ այսօր էլ ես չեմ մոռանում, թէ ինչպէս գիւղական օջախի շուրջը ծալափատիկ նըստոտած մեր տանեցիների հետ Նաւասարդի երեկոյեան մի ահագին կաթնա կրակի կասկարանքի վերայ գրած՝ ելում էր Ղարաբաղցու Նաւասարդի պատմական «կուրկուտը» (1) երբ զարագաւ մի (2) երթիկից շրջակ-շրջակ թափուեց մի պարկ ընկող, որը կուրկուտի կաթնայի մէջ, որը կրակի մէջ և որը նստոտած տանեցիներին գլխներին ինչ էր այտ-Մեր տան բարեկամները առաւել :

- (1) Միս և ցորեան միտին երիած :
- (2) «Կարագամ» նշանակում է սեւ տուն : Ճիշտ որ սեւ են Ղարաբաղի գիւղացիների տները, նրանց ներսըն այնքան ծուխ ու մուխ են լինում ամեն օր վառուող կրակից, որ օջախից բարձրացած ծուխը սեւացնում է թէ պատերը և թէ դերանները : Գետնափոր զարագամները գիւղի մէջ սեպածեւ բլրակների են նմանվում :

Նապէս փեսայ կամ կնքահայր հայոց նոր տարուայ ուրախութեան աւետիքն էին տալիս մեզ դրանով : Մեծ ու պղտիկ, տղայ և աղջիկ ամենքն ընկնում էին այս ու այն կողմը և իրար ձեռքից խլում ընկողը : Երբեմն այնպիսի նշանացի կերպով էին թափում ընկողը, որ գիւղացին, այդ սովորական նշաններին բնորդ գիւղացին իմանում էր, թէ ահա՛ սա մեր փեսան է, չէ սա մեր այս ինչ բարեկամն է և այլն : Կուրկուտի մէջ թափուած ընկողները դուրս չէին հանում, այլ այնպէս թափում էին մէջը, ասելով՝ որ նրանք էլ կուրկուտի բաժինն են :

Երթիկից երթիկ չըջն ու ընկող թափել այսպէս շարունակում էին մինչեւ կէս գիշեր, այսինքն մինչեւ քաղաղի կանչը, այնուհետեւ էլ սկսում էին շատ տներում ուտել կուրկուտը և մինչեւ լոյս ուրախութիւն անել : Առաւօտը լուսանալուն պէս, երբ քահանան եկեղեցուց տուն էր վերադառնում, գիւղացիները, որը մի շիջ օղի, որը մի խնձոր, որը մի չափ ցորեան և լին. և լին. տանում էին քահանայի տունը և շնորհաւորում Նաւասարդը : քահանան էլ նրանց օրհներով՝ յաջողութիւն էր մաղթում առաջիկայ տարուան համար : Նրանք, ինչպէս առհասարակ և ամեն մի գիւղացի՝ իրենց կալիւթը, այդեկութիւնը վարուցանքը վերջացնելուց և ձըմեռուայ ամեն պատրաստութիւն տեսնելուց յետոյ՝ այդ օրից էին սկսում իրենց ուրախութիւնները : Այսպէս օրինակ, խաչենում, մինչեւ այսօր էլ պահում են այն անմիտ աւանդութիւնը, թէ մինչեւ Նաւասարդ չէ կարելի պսակ անել, և իրենց տղաների կամ աղջիկների հարսանիքը պահում են և Նաւասարդից յետոյ անում, այդ օրից սկսած մինչեւ Ս. Սարգսի պսակ — այնուհետեւ՝ բարեկեանքի օրերին նրանք դարձեալ դադարեցնում են հարսանիքը, նրանց կարծիքով տարուայ մնացեալ ժամանակները, այն է Ս. Սարգսից մինչեւ Նաւասարդ՝ «անիծուած» են համարում հարսանիքի համար :

Քահանայի տնից դուրս գալով՝ գիւղացիները փոխարինաբար այցելում էին իրար տուն և չընորհաւորական բաժակներ էր որ

պարպում էին ի պատիւ Նաւասարդի :

Չմոռանք ասելու, որ այդ օրը գիւղերի «քեւխաններն» և աշակերտների տէր վարպետներն եւս չէին շրջվում իրենց բաժին Նաւասարդի շնորհաւորանքից օղիի և այլն ընծայաբերութիւններին : Ո՛ր աշակերտ Նաւասարդի տօնին իւր վարպետի համար ընծայ չտանէր նա այլ եւս չէր կարող վարպետի երեսը տեսնել — յաւիտեան անարգութեամբ կը մնար նրանից : «Թշնամին անդամասում էին նրանք, Նաւասարդին պէտք է գնայ իւր ոսոխի տունը և իւր հայկական բարի լոյսը տայ նրան, որովհետեւ այդ օրը Հայաստանի որդին ուրախանում է, այդ ուրախութեան արգասիքն է այսօր նոր տարի կատարելը» . . .

Սակայն այս սովորութիւնները գնալով հետզհետէ վերանում են, մանաւանդ քաղաքներում որ տեղ նրանց հետքն անգամ այսօր չէ երեւում, բացի Նաւասարդի կուրկուտից : Նաւասարդի կամ ինչպէս ասում են, յիսնակաց պատի գրեթէ ումբողջ բաժը Ուլչեցիները կուրկուտի միս առնելով լինում զբաղուած, դրանից է, որ մտադրածները հենց այդ ժամանակից սկսում են թանգ գնով ծախել միսը . . .

Նարդգէս

Շուշի

Ո՛ՒՄ Է ՊԱՏԿԱՆՈՒՄ ԽՍԱՊՐԻ
ԿԵԱՆՔԸ

—o—

Այս աւելի քան օտարոտի հարցին պատասխանում է ամերիկական մի լրագրի խմբագիր Վէրտերը : Միտտեր Վէրտերի լրագրում որ թէեւ փոքր, բայց շատ տարածուած մի թերթ է, մերկացրած էր մի ինչ որ մեծ ձեռնարկութեան արարքները և անպատասխանելի էր նկարագրուած Չիկագոյի մի աստիճանաւորներից մինի արարքը այդ գործում : Վերջինս իրեն վերաւորուած համարելով, մենամարտութեան (գուէլի) հրաւիրեց խմբագրին—որովհետեւ յօդուածագիրը ինքը խմբագիրն էր, երբ աստիճանաւորների երկու վկա-

ները (սեկունդանտ) խմբագրատուն մտնելով՝ յայտնեցին աստիճանաւորի առաջարկութիւնը, բայց . . . այն հարցման, թէ պիտի մենամարտի՞ թէ ոչ, նա խնդրեց, որ իրեն մի շաքաթ ժամանակ տան, որպէս զի նա կարողանայ իմանալու իւր բաժանորդներին կարծիքը, թէ արդեօք ներսը թող տալիս են որ նա վրտանդի մէջ գնէ իւր կեանքը : Եւ ճշմարիտ, հենց միւս օրը Վէրտերը իւր լրագրի առաջին երեսում մի ծանուցում տպեց «Ինձ մենամարտութեան հրաւիրեցին, ասուած է այդ ծանուցման մէջ, բայց իրաւունք չհամարեցի ինձ առանց իմ բաժանորդների կարծիքը հարցնելու մեռնել : Ես կարծում եմ, որ տարեկան բաժանորդները առաջուց ստանալով, ես իմ կեանքը մի տարի ժամանակով ամբողջապէս ծախել եմ բաժանորդներին ուստի կեանքս վտանգի մէջ դրեցի, ի դերեւ հանած կը լինէի իմ բաժանորդների հաւատարմութիւնը, քորոնք վողը առաջուց վճարելով ենթադրում էին, որ ես լրջամիտ մինն եմ և չի դուր տեղը չեմ մեռնի : Եթէ ինձ սպանեն, ես ստիպուած պիտի լինիմ դադարեցնելու լրագրի դոյութիւնը : Եթէ վիրաւորեմ, լրագրիւր պէտք է մի առ ժամանակ դադարի, իսկ եթէ ես սպանեմ— խղճիս խայծը չի թողնիլ ինձ առաջուայ անդորութեամբս թերթը խմբագրելու . . . Մի տարի ժամանակով կեանքս ծախած լինելով բաժանորդներին, պարտ համարեցի այդ մասին ծրարեց կարծիքը հարցնելու կանխապէս : Եթէ նրանց Ձեզ կասեն «Այո», այն ժամանակ հենց առաջիկայ կիւրակէին էլ իմ կուրծքս դէմ կանեմ հաւատակորդիս, առաջուց իմ յայտարարող թերթի համարը պատասխանելու իսկ եթէ կասեն «Ոչ», ես իրաւունք չեմ համարի ինձ նրանց դէմ գնալու և կը մերժեմ մենամարտութիւնը : Ես կարծում եմ, որ աւելի անաղաւտութիւն կը լինէր անմեղ տեղը բաժանորդներին զրկելը—քան հաւատակորդիս առաջարկութիւնը մերժել : Այսպէս ուրեմն, եթէ օրուայ ընթացքում սպասում եմ բաժանորդներին կարծիքնե-

ընդհանուր թերթի ընթերցողները կարեւոր չհամարեցին «իրենց գրեթե խմբագրի կեանքը» վտանգի ենթարկել, և ձայները մեծամասնութեամբ մերժեցին հակառակորդի առաջարկութիւնը: Սակայն գտնուեցան և այնպիսիներ որոնք խմբագրին խորհուրդէին տալիս մինչև տարուայ վերջին ըստպանելու, և այնուհետեւ միայն մենամարտութեան առաջարկութիւնը ընդունելու: . . . Ի վերջոյ միաստիկ վերջապէս շատ գեղեցիկ գործ կատարեց. ամբողջ շաբաթուայ ընթացքում ձեռքից ձեռք էին խլում, որպէս զի այդ գործի վախճանը իմանան. իսկ շատերն էլ թերթին ոտորագրւում էին տարուայ սկզբից բաժանորդ, որպէս զի իրաւունք ունենան իրենց կարծիքներն էլ յայտնելու: Ահա մի ամբողջական հնարագիտութիւն:

(Նոր-Վար)

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Պաշտատի կուսակալ անուանեցաւ Շքոտրայի կուսակալ Ասիմ փաշա:

Շքոտրայի կուսակալ և հրամանատար անուանեցաւ Օսմ. Բ. զօրաբանակի մարաշախտ Թահիր փաշա:

— Իւլայի Ա. պատիճան տրուեցաւ Առեւտրական վերաքննիչատենի նախագահ Յովհաննէս Է. Ֆէնտիի և Հանրային պարտուց վարչութեան Մէքթուպճի Մէհմէտ պէյի:

Սալիսի աստիճան տրուեցաւ Իփիկիսանէ հիւանդանոցի բժիշկ Ժադ Միսակ էֆէնտիի:

— Հռոմէական Հայոց Պատրիարք Գեր. Աղարեան Սրբազան երէկ կայսերական պալատն երթալով շնորհակալեաց գիր մը մատուց առ Վեհ. Սուլթանն այն շնորհաց և մեծարանաց համար, որոց արժանացած է ինքն:

Սոյն միջոցին Գեր. Աղարեան Սրբազանի ծանուցուեցաւ թէ Վեհ. Սուլթանն Ա. կարգի Մէհմէտի պատուանշան շնորհած է Ս. Պապին անձնական քարտուղար Սիմէօնի կարգինալին եւս, և թէ պատուանշաններն ու Ս. Պապին նուիրեալ մատանին այս օրերս Բ. Դուռն պիտի դրկուին: Վեհ. Սուլթանն հրաման քրաւ մայրաքաղաքէս մեկնելէ երկու օր առաջ կայսերական պալատն երթալ:

Գեր. Աղարեան Սրբազան յունկար Դին պիտի մեկնի:

— Մայրաքաղաքիս գեոպանատանց Ա. Թարգման նախընթաց օր Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց նախարար Սայիտ փաշայի և խորհրդական Տատեան Յարութիւն էֆէնտիի հետ:

— Ալպանիացի մը սպաններ է

Շքոտրայի առողջապահական շրջութային բժիշկը:

— Երէկ Բէթի տնօրէնն ըստպանելու փորձ մ'եղաւ. սակայն բարեբաղդաբար որ և է մնաց չհասաւ Պ. Օպուանօյի:

Միայն քովը գտնուող Գաղղիացի մը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ:

— Մայրաքաղաքիս առողջապահական ժողովն յատուկ բժշկի մը պիտի զրկէ ի թրնօվա անձամբ քննելու համար թէ քուլէրան բոլորովին անհետացած է:

— Սօֆիայէն Նայե-Պրայե-Բրէսէ լրագրին կը գրեն թէ Պուլկար կառավարութիւնը հեռագրական գծերու խզման պատճառաւ գեկտեմբեր 30ին ընդունել է Պուլկար պատգամաւորութեան տեղեկագիրը որ Ալեքսանտր տը Պաթմպէրի իշխանին հետ ունեցած տեսակցութեանց կը վերաբերի:

Իշխանը Պուլքէշ երթալով, խնամակալաց հետ պիտի բանակցի:

Միւս կողմէ կըսուի թէ Ալեքսանտր իշխանը արդէն Պուլքէշ հասած է, և հրահանգի կըստպանէ Երկէօյ և անտի Ռուսոնք երթալու համար:

Սօֆիայի պաշտօնական ակըմբոց մէջ համոզում կայ թէ Ժամանակի մը համար մեծ տէրութեանց և ոչ մին բացի Ռուսիայէ Ալեքսանտր իշխանին Պուլկարի վերադառնալուն չի պիտի հակառակին:

Ինչ որ ալ լինի Սօպրանիէն որ ամսոյս վերջը պիտի գումարի, Ալեքսանտր իշխանը պիտի վերընտրէ, և յոյս կայ թէ իշխանը իւր գոհողութեանց անօգուտ լինելը հասկնալով և Պուլկար ազգին միահամուռ բաղձանաց համակերպելով, այս անգամ Պուլկարիոյ դահը պիտի ընդունի:

— Եւանդուէն հայրենասէր եւ անուանի յօդուածագիր Պ. Սիւսիանօֆ, Բէշթայի Բըվիւ տը լ'Օռնան անուն լրագրին մէջ յօդուած մը հրատարակելով իւր բարեկամաց և կուսակցաց ջերմ հրաւեր մը կողքէ որպէս զի Պուլկարական հանրապետութիւն մը հրատարակելու աշխատին եռապետական կառավարութեամբ:

— Ի Սօֆիա հրատարակեալ Թրաքէզիճա լրագիրը բացարձակապէս կը հերքէ այն լուրը որ կը ծանուցանէր թէ Քիւման Մետրապօլիտը ընդունել է նախագահութիւնն այն պատգամաւորութեան զոր Ռուսասէր կուսակցութիւնը որոշած է Չարին զրկել:

— Թրիպլինա խառնական լրագիրը կը հաւաստէ թէ խառնացի սպայ կօլտ գնդապետին անհետացման վրայ որ ի Պուլկարիս սպանեալ կը կարծուի, Ռուսիլան կոմսը Պուլքէշի, Ռուսոնքի և Պէլլիատի հիւպատոսաց հրաման զրկել է որպէս զի ստուգեն թէ կօլտ գնդապետին անհետացումը գիպուածի մը արդիւնք է թէ ոճրագործութեան:

— Արդէն դրած էինք թէ Պրանսայի Հանրապետութեան նախագահ և նախարարապետը Նոր Տարւոյ ընդունելութեան առթիւ խաղաղասիրական լեզու մը գործածած են, վերջին լրագրատարով հասած լրագիրք սոյն խաղաղասիրական յայտարարութեանց օրինակը կը հաղորդեն մեզ:

Պ. Ժիւլ կրէվի պատասխանելով Հռոմայ աթոռոյն ներկայացուցչին որ գեոպանաց գերագոյնն է, ըսաւ « Խորապէս յուզեալ եմ այն զգացումներէն և բաղձանքներէն զոր գեոպանական մարմինը կը յայտնէ, խիստ քաղաքավար լեզու մը գործածելով Պրանսայի ազգին և անոր նախագահին համար:

« Ենթահակալ եմ և միանգամայն կը շնորհաւորեմ զինքը այն մասնակցութեան համար զոր ունի Պրանսա խաղաղութեան պահպանման և միւս տէրութեանց հետ ունեցած լաւագոյն յարաբերութեանց համար: Յոյս մեծ ունիմ որ խաղաղութիւնը պիտի երկարի շնորհիւ կառավարութեանց իմաստութեան, և ազգաց բարեբաստութեան համար: Նախարարապետ Պ. Կօպլէ խումբ մը դրամատեարց որ Նոր-Տարին շնորհաւորելու համար եկած էին իրեն, պատասխանելով, ըսաւ:

« Չեմ գիտեր, կառավարութիւնն ալ չգիտեր բան մը որ օտար տէրութեանց, բոլոր տէրութեանց հետ մեր ունեցած յարաբերութեանց մէջ կարծել տայ թէ ձեր ակնարկած դիտողութիւնք իրաւացի լինին:

« Գալով մեզ, իմ անուանի նախորդս վերջին անգամ խորհրդարանին կը յիշեցնէր թէ խաղաղութիւն կուզենք մենք, խաղաղութեան պէտք ունինք, ոչ միայն գործի համար այլ և կանոնաւորապէս յառաջանելու համար այս երկրին մէջ ազատութեան և հանրապետութեան գլուխութիւնը զոր մենք հիմնեցինք:

« Խաղաղութիւն կուզենք մենք, սոյն յայտարարութիւնը բաւական է կարծեմ: այնպէս որ զայն կրկնելու հարկ չկայ: Ոչ ոք կըրնայ կասկածիլ մեր անկեղծութեան վրայ: և անշուշտ ոչ ոք չը կասկածիր:

« Սա ճշմարիտ է թէ Եւրոպայ ամբողջ տեսակ մը զինեալ խաղաղութեան մէջ կապին, որմէ հանրային կարծիքը կրնայ մտատանջիլ: Իրաց այս վիճակը դադրեցնել մեզմէ կախեալ չէ: Կուսականութիւնը իրաւունք չունի բնաւ կարծելու թէ պատերազմը իրմէ պիտի բղխի: Կը յուսայ որ իրմէ չի պիտի ծնի: Իւր բոլոր աշխարհալարութիւնը այս տեսակետին վրայ կընթանայ:

« Եւ սակայն պատհասականութիւն մ'է որ մեզի նման մեծ ազգ մը օժտեալ լինի այն կենդանութեամբ և ազդեութեամբ որ Պրանսայի վրայ ներգործեցին միշտ, զինուորական զօրութեանց վերակազմութեան համար 15 տա-

րի աշխատել: վերջը կրնայ և պարտաւոր է անտարբերութեամբ դիտել:

« Խաղաղութիւնը պահպանելու լաւագոյն միջոցն է մեր հանգարտութիւնը չը կուսնցնել: Շարունակներ ամենքնիս ալ մեր գործին աշխատելու: Մինչ մենք կը ջանանք կառավարութեան տեսականութեան և ծովային գործոց նախարարութիւնք հայրենեաց պաշտպանութեան կը հսկեն, գուք ալ Պարոններ, ձեր երմտական ասպարեզին մէջ շարունակեցէք աշխատիլ Պրանսայի վարչը և զարգացումը ամուր պահելու: »

— Աթէնքի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Կոստանդին իշխանը յառաջիկայ տարւոյ մէջ Յունաստան, Թուրքիա, Պաղեստին և վերջապէս Եգիպտոս պիտի այցելէ:

Լրագիրք կըսեն թէ Յունաստանի Թագաւորը ինք խօսք է սոյն ճամբորդութեան վրայ Ադէքսանդրիայէն Աթէնք գացող վաճառականաց:

— Սօնիթէօր կըսէ թէ երկու հիւպատոս Սօֆիայի մէջ շարունակ կաշխատին խնամակալութիւնը համագլու որ ներկայ անստոյգ վիճակէն ազատելու համար տէրութեանց ըրած ջանից ընդդիմանայ: Հետեւաբար բռնաւ չը յուսացուիր որ Պ. Չանգօֆ կարենայ ու է արդիւնք մը ձեռք բերել, քանի որ ներկայ կառավարութեան զինուորական տարրը որոշած է իշխանութեան չը քաշուիլ և Ալեքսանտր տը Պաթմպէրի իշխանը վերահաստատել:

— Սօֆիայէն հասած վերջին տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ Պ. Չանգօֆ Պոլիս գալու համար առ ինքն եղած առաջարկը սկզբամբ ընդունել է: Եւ սակայն իւր պաշտօնին վերաբերեալ ինչ ինչ կէտեր ճշդուելէ առաջ ճամբայ չի պիտի ելլէ:

— Կայսերական կառավարութիւնն Աթէնքի Օսմանեան գեոպան Պէրիտուն պէյի յանձնարարել է իրէտէի Հեյլէն հիւպատոսին վարմանց դէմ դիտողութիւններ ընել առ Հեյլենական կառավարութիւնն:

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱԶԳ

— 0 —

ՎԻՃԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԱՄԹՈՒԼՅԱՅ

Սոյն վիճակահանութեան 102երորդը, պիտի քաշուի այս անգամ յառաջիկայ 1887 ըստ Եւր. փետր. 1ին, այսինքն յունվ. 20ին:

Այս անգամ առաջին պարգեւն է 300.000 և երկրորդը 25.000 Փրանք: Ասոնցմէ դատ 48 այլ և այլ թիւեր եւս մեծ պարգեւներ՝ իսկ մնացեալ 450 թիւերը 400ական Փր. պիտի շահին:

Շահելիք գումարին ամբողջն ըստ նախընթաց իրաւունք ունեցող բաղտոմսին գինն է 7 1/2, կէսին ստանալու իրաւունք ունեցողինը 5 և մէկ քառորդինը 3 դահեկան:

ՄԱՐԳԱՐ Յ. ԳՈՒԼԱԳՍԵԶԱՆ

Ղալաթիա, Կամուրջի գլուխ թիւ 33:

ՀԵՌԱԳԻՐ

Լոնտրա 6 յուն.

Լորտ Սալիդարի մեծ դժուարութեանց կը բաղադրուի նախարարութեան վերակազմութեան համար. այսպէս, Լորտ Լանտուաուն մերժեց պատեւաբարական նախարարութիւնն և զորոյց կը ստանայ թէ Լորտ Նորդպորթը, ետ առնելով զիւր որոշում, կը մերժէ Հնդկաստանի նախարարութիւնը:

Պէրլին 6 յունվար

Երեսփոխանաց ժողովը միշտ հակառակ է կառավարական ծրագրին ի մասին զորաց աւելման:

Գահիրէ 6 յունվար

Սուաքիմէն առնուած տեղեկութիւնք կը ծանուցանեն թէ Հոսպէլ զորաց սպարապետ Ռաս-Արուլա Հոսպէլաստան վերադարձեր է՝ առանց յարձակելու Գասալայի վրայ:

Փարիզ 8 յունվար

Պուլկար պատգամաւորք երէկ իրիկուն հոս հասան. կը կարծուի թէ այսօր սլիտի տեսակցին Արտաքին գործոց նախարարին հետ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—o—

Լոնտրայի Պարսկական դեսպան Վսեմ Մեղքոն խան և մայրաքաղաքիս Պարսկական դեսպան Վսեմ Մոհսին խան երէկ ժամը 10 ին միջոցները Պատրիարքարան այցելելով Ամեն Ս. Պատրիարք Հօր հետ տեսակցեցան կէս ժամու չափ:

Ն. Սրբազնութիւնը մեծ պատուով ընդունեց իւր բարձրաստիճան հիւրերը:

Հայէպէն ի Պատրիարքարան կը ծանուցանեն թէ տեղւոյն Առաջնորդական Տեղապահ Տէրութեան Արժ. Տ. Մաղաքիա վարդապետի ջանքեր երեսփոխանական, Կրօնական և Քաղաքական ժողովներ կազմուելու են Սահմանադրապէս, որոց վաւերացումը խնդրուած է Ազգ. Վարչութեան ներսփ. ժողովը 21 անդամէ կը բաղուին:

Ս. Պատրիարք Հօրը սոյն ընտրութեան տեղեկագիրը խառն ժողովոյ պիտի ներկայէ որ պիտի գումարի յետ Մենդեան:

Գում-Գափուի Աղբատախանով ընկերութիւնը նկատելով որ Մենդեան տօնին առթիւ Միացեալ Թաղից հիւանդները խնամելու և դարմանելու կրկնակի պարտաւորութիւն ունի ինչպէս նաեւ անոնց ուստետը դեղը և բժիշկը հոգալու. նկատելով նաեւ որ միացեալ Թաղից մէջ հիւանդութիւնք հետզհետէ կը բազմանան, որոցը է Նոր Տարւոյ առթիւ հանգանակութիւն մ'ընել չորից Թաղից մէջ յատուկ մասնախմբերու միջոցաւ, առձամբ տունները պտտելով և ժողովրդեան նուէրը խնդրելով այսպիսի կարեւոր գործի մը համար որոյ ձեռքան եղանակին մէջ աւելի զգալի եղած է:

Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդը Հոռմէական ազգայնոց Պատրիարք Կաթողիկոս Գեր. Ազարեան Սրբազանի և Պուլկարաց Գեր. Էկզարքին ալ այցելութեան երթալով Մենդեան տօնը շնորհակտեց:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒՅՈՒՄ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆԻ

Ի նպատակ Ազգային հաստատութեանց Պատրիարքարանի կողմէ արտօնեալ գանձանակներն առ

հասարակ՝ ներկայ դեկտ. 31ին դադարած են շրջաբերութենէ, և կը հրաւիրուին մատակարար պաշտօնէութիւններն յառաջիկայ 1887 յունվ. 25ն Յ ներկայացնել գանձանակի արդեանց հաշիւն և ընդ նմին տպագիր արտօնագրերը, որպէս զի եթէ պայմանաժամին լրացած է ջնջուելով նոր արտօնագրեր յանձնուին, իսկ եթէ պայմանաժամին լրացած չէ դեռ, նորոգուին:

Սոյն պայմանաժամին յետոյ 1887 թուականաւ տպագիր արտօնագիր չկրող և առանց տրւած պաշտարարներ շրջաբերող գանձանակներն դրաման պիտի ենթարկուին իրադիրս պաշտօնական ծանուցմամբ:

ԳԻՏԱԿԱՆ ԾԱՌԺՈՒՄ

ՆՈՒՆԻ ԿԱՂԱՆԻՒ

Գիտական ԾառԺում ամսօրեայ, պատկերազարդ օգտաշատ հանգիսի 86ի տարեկանն կը յանձնարարեմք մեր ազնիւ ընթերցողաց իւր յարմարագոյն նուէր առ զիտասէրս:

Կազմեալ կը վաճառի Պողոթ. Գորուի ջրավաճառաց և Ն. Պէրպէրեանի տպարանն ի դին 30 շուրուշ:

Ա. Ա. Գ.

Լուսինեան իշխանի գործերէն Փարիզի սպագրութեամբ հետեւեալներն, որոց ոմանք իբրեւ ընտրեալ գոյն դասադիրք ծանօթ են հանուր ազգայնոց, և ոմանք իրենց ընտիր սպագրութեամբ և Եւրոպական ընտիր կազմովն կրնան Կաղանդի համար, ամենէն յարմարագոյն ընծան լինիլ:

Ար գտնուին մեծ բանակութեամբ, Ղալաթիա Սեղոս խան թիւ 5 Բիւզանդեան գրատունը: և

Պիտ Մեծ մաքսի կարգ թիւ 46 Զ. Թորոսեան, գրատունը:
Այս առթիւ կը ծանուցուի հասարակութեան թէ բոլոր գրքերու զնոց վրայ գգ. իր գեղջ մ'եղած է, ամեն կարգ յաճախողաց, և դպրոցականաց զիւրամտչելի ըլլալու համար:

1. Տեղեմաք, ալխարհաբառ պատկերազարդ, սոկեղծ փառակազմ.

2. Բառարան Հայ-Գաղղիերէն փառակազմ.

3. Բառարան Գաղ-Տաճկերէն փառակազմ.

4. Զրուցատրութիւն ընդարձակ Գաղ-Տաճկերէն փառակազմ.

5. Պող և Վերգիւնէ Հայերէնէ Գաղղիերէն թարգմանութեան համար.

6. Զրուցատրութիւն, Հոյ-Գաղղիերէն:

7. Գեղադրութիւն, Հայերէն.

8. Գեղադրութիւն, Հոյ-Գաղղիերէն.

9. Ընթերցարան.

10. Այբեկարան, պատկերազարդ. Մեծ քանակութեամբ քառանդներու գեղջ կը լինի:

ՎԱՐԴԵՒԻ ԾՈՒՇԱՆ

(Բանաստեղծութիւնք)

Բարձրագոյն և միջին կարգի ուսանողաց Կաղանդի առթիւ իբր նըւեր արուելու խիստ յարմարագոյն է և միանգամայն կրնայ իբրեւ դասագիրք գործածուիլ: Գինն է 5 դէնի:

Շատ գնողներու գոհացուցիչ գեղջ կը տրուի:
Կեդրոնատեղին է Զ. Թորոսեան գրատունը, մեծ մաքսի կարգ թ. 46: Կը գտնուի նաեւ բոլոր գրավաճառացքով:

ԱՒԵ. ՍՈՒՐԵՆԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Փարիզու իրաւագիտութեան վարժարանին մեջ իւր ուսման ընթացքն աւարտելէ յետոյ վկայական ստանալով մայրաքաղաքս եկած է: Իւր գրասենեակին է առայժմ Պահճէ գաբու Շէյխ-Խալամ խան թիւ 13:

Դատերու փոխանորդութեան և այլ և այլ տեսակ պայմանագրերոց խմբագրութեան համար իրեն դիմողները գոհ պիտի լինին:

— 68 —

վերջին ոճիւրը: Նախախնամութիւնն է որ զիս քու ձեռք կ'յանձնէ՝ որովհետեւ ուխտադրուած և մարդասպան մ'ըլլալով հանդերձ նաեւ Հայրասպան կրօնաւոր մ'ալ լինիս:

Անաթօլ աղերսարկու ակնարկ մ'ուղղեց դէպ ի իր հայրը և ապա հետաքրքիր խուժանին դառնալով բարձրաձայն գոչեց.

— Լաւ հասարակապետական մը իր պարտաւորութիւնները կը ճանչնայ, չճանչնալ հայրենասէր մը ընտանիք մը միայն ունի — հասարակապետութիւն, — պաշտելու առարկայ մը — ազատութիւն: Տարէ՛ք բանտարկեալը վաղը պիտի դատուի:

Միջդեռ իր հրամանները կը գործադրուէին, Անաթօլ հօրը կողմ գառնալով աշխուժիւ ըսաւ աւնոր:

— Ուրացի՛ր ամեն բան, կ'աղատեմ դքեղ:

— Վատ, պատասխանեց ծերունին, կաթիլ մը ազնիւ արիւն անգամ չունիս երակներուդ մէջ և կը յանդգնիս հօրդ սուտ խօսելու խորհուրդ տալ. կորսուէ՛, տիղմի և արեան մէջ թաթախուած հօգի, նախապատիւ կը համարիմ մեռնիլ քան պատիւս ոտնակոխ ընել. ես մարտիրոս կուզեմ ըլլալ որպէս զի դու դահիճի դերդ կատարած ըլլաս:

Անաթօլ վերստին գլուխը ծռեց և թողուց որ իր հայրը քաջքնելով դուրս հանեն. բայց հաղիւ դուռը գոցուելէ ետ նա շնչասպառ դետին փռուեցաւ. Սիւզան զայն աննկարագրելի սոսկումով ու կարեկցութեամբ դիտեց:

— 65 —

նութիւններ՝ երբ տկար են՝ մինչև ոճիւրներու մէջ կ'իյնան առանց կրնալու իրենց սրտին մաքրութիւնը յայտնել: Այս տեսակ տխուր հոգիներ կը նմանին այն գիշերաշրջիկներու, որոնք կը խօսին, կը գործեն քուռնի մէջ առանց բանաւորութենէ առաջնորդուելու:

Սիւզան իր ամենասիրելի էակին պատուէրներուն հնազանդեցաւ, նոյնպէս անոր բոլոր խաբէութիւններուն, որոնք չըսեմ թէ իր վրայ յաղթանակ տարած՝ այլ զինքը տարակոյսի մէջ ձգած էին: Այս ողորմելի մենակեցուհին իր բանտը փոխած էր միայն իր օրերը սպասելով կ'անցընէր, սիրտը՝ խղճահարութեամբ և Անաթօլի վրայ ունեցած խորին սիրով համակուած, սէր որ լոկ մեռած սիրտի մը հեծեծանքներու և տխուր ուրախութեանց մէջ կը սնանէին: Ո՛հ, տխուր ուրախութիւններ... որովհետեւ Անաթօլի վրայ երբեք չտեսնուած վայրենութիւն մը տիրած էր, իր բնաւորութիւնը՝ որուն խստութիւնը կամ լաւ ևս կատաղութիւնը մինչև այն առեւն քաղցրութեան վարագոյրով մը ծածկուած՝ սոսկալի բարկութեան կայծերու մէջէն դուրս կը ցայտէր:

Իրիկուն մը երբ թշուառ Սիւզանը իր ամուսնոյն վերադարձը կ'ըսպասէր անհամբեր, իր բնական աւայի փողոցին մէջ անսովոր աղաղակ մը փրթաւ, փութաց պատուհանը բանալ և վախ ի վախ դուրս նայեցաւ որ մի գուցէ Անաթօլն ըլլայ այն՝ որ չաւաղաբծներու ձեռքէն փախչի կ'աշխատի, և արդաւ

Ե Ի Ա

Կամ
ՈՒՂԵՑՈՅԵ

Իգական սեռի ձեռագիրտութեան

Գալենտերեան էֆ.ի սոյն ընտիր
և օգտակար երկասիրութեան երկ-
րորդ տետրն ալ հրատարակուեցաւ :
Կեդրոնատեղին է իւր գրասենեակն
ի Մահմուտ փաշա Եարքով շէտիտ խան
վերի յարկ թիւ 5 : Իւրաքանչիւր
տետրի գինն է 5 դահեկան :

ԻՆՔՆԱՊՈՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ընդգէմ

Փիլիպան, Գաղղիական, Միզանցքա-
բորբոքային և այլ ախտաբանական հի-
ւանդութեանց :

Հեղինակ.—Տօքթ. Սամուէլ Լա Մէոթ
Թարգմանեց Բ. Պօղանեան
գին 6 շրջի
Կեդրոնատեղին է Պօղանեան գը-
րատուն :

ՈՒՍՈՒՄՆ

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆՆԵ ԶԱՒԱՏՈՅ

Ըստ վարդապետութեան Հայաստան.
եայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ :

Յօրինեաց

Սահակ Ա. Խանճեան

Վաւերացմամբ Ազգ. Կրօն. Ժողովոյ :
Կը ծախուի ամեն հայ գրաւա-
ճառաց քով ի գին 60 բարայի կեդ-
րոնատեղին է Բ. Գալաֆեան գրա-
տունը :

ԱՐԱՔՍԻԱ

ՎԱՐՃՈՒՀԻՆ

Գործ.—ՍՐԲՈՒՀԻ ՏԻԻՍԱԲԻ

Գին 15 դահեկան :

ՎԱՐՔ ԵՐԵՒԵԼԻ ԱՐԱՆՑ

Թարգմ. Մ. Գ. Մօզեան

Սոյն օգտակար հաւաքածոյին Յրդ-
անեան եւս հրատարակուեցաւ, որ
կը խօսի Մեծն Պետրոս Ռուսաց կայ-
սեր վրայ :

ԻԼԱՆԸ ՄՈՒՀԻՄ

Սուրբան Պայազիտ ճիւղարձատ
Օգտակար պաշտոնա Պայմանաւոր
գարշապա թէսիս իթարիկմ Տէօվ-
լէթեան նամ 70 33 էճգախանէմոն
հէր տիրիլու էճգաթ թըպիլէ պուլն-
տըղը կիլիլ պու քէրրէ Նորվէճիանըն
հայիս մօրինա պալըք եաղընտան սու-
րէթը մահսուսէտէ ճէլպ օլընուպ
թէշրիթ իտէն զէվաթ հօշուտ օլա-
ճադ տէրէճէտէ էհվէն Փիլաթլա Փի-
րուխթ օլընըր :

Էճգաթի անէմոն Պէյօղլու աթրպաի
հաղիքատան Տօքթ. Թիւրապեան էֆ.
հէր կիլու 7—9ա գատար պուլ Նա-
ճաք վէ էինէ տօքթ. Թէրպեան էֆ.
տախի հէր կիլու պուլուլանճաք վէ
խասթէկեանը մուայէնէ իտէնէթտիր.
Ճուլա վէ Սալը կիլուլէրի մէճանէն
միւլթաճիյնը թէտալի իտէնէթտիր :

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՅ

Ի պէտս ազգային դպրոցաց

Յօրինեաց

Ա. Մ. Գարագաշեան

Կեդրոնատեղին է Բ. Գալաֆեան
գրատունը, Չադմագըլար թիւ 20
և կը գտնուի այլ գրաւաճառաց քով
ի գին 3 շրջի :

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅԵ

1887 թուականին Քրիստոսի

Սեփականութիւն

Ս. Փրիլի Սգգ. Հիւանդանոցի

Գին 40 փարա

1887 տարւոյն Ընդարձակ Օ-
րացոյցն հրատարակուեցաւ նա-
խորդ տարիներէ շատ աւելի ճիւղ-
Կեդրոնատեղին է Ալիբեան
խան թիւ 13, ապագրատան գը-
րատունն :

ՏԻՄՈՒԹԻՒՆ Գ. ՊԱՆՏՈՒՆԵԱՆ

(Աստուծոյ)

Գին 3 Լ. Լ. Լ.

ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ Ա. Փ. ԱԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅ

Թուականին

Գին 3 Լ. Լ. Լ.

Գին 3 Լ. Լ. Լ.

Գին 3 Լ. Լ. Լ.

Գին 3 Լ. Լ. Լ.

Գին 3 Լ. Լ. Լ.

Գին 3 Լ. Լ. Լ.

Գին 3 Լ. Լ. Լ.

Գին 3 Լ. Լ. Լ.

Գին 3 Լ. Լ. Լ.

Գին 3 Լ. Լ. Լ.

ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Ի պէտս Ազգ. վարժարանաց
Աշխատաւորեաց Միհրան Գ. Մօզեան
Կը գտնուի բոլոր հայ գրաւաճա-
ռաց քով, գին 2 դահեկան :

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԻՔ

ՊՅԱՆՔԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
Չադմագըլար-Եօզուլ, Սադա-
Չէլմէի դէմ, թիւ 56 :

Ֆրանսերէն Քերական, հանդերձ
Հայերէն բացատրութեամբ, ի պէտս
ազգային վարժարանաց և ինքնըն-
տել ուսանողաց, գին 60 փարա :

Պատկերագրող պարզ բերական,
բարեփոխեալ.—գին հատով 10 փա-
րա, հարկւրով 5 փարա և հազարով
4 փարա :

Մանկանց բժիշկը կամ առաջնորդ-
ծնողաց և ուսնողաց, հեղինակ Տօք-
թոր Բ. Միհրանեան.—գին 60 փա-
րա :

Գաւառներէն ո'վ որ վերջին եր-
կու գործոց գինը զրկէ —գրամով
կամ թղթատարական գործով—յա-
ջորդ փոստայով անվրէպ կ'ստանայ,
առանց որ և է ծախուց :

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ ՀԱՍՏԱՐԱԿԱՑ

Բաժանորդը կրնան արձանագը-
րուիլ միայն յիշեալ գրատան մէջ,
ուսկէ մանրամասն տեղեկութիւնը
կրնան ստացուիլ :

Ամսական բաժանորդագինն է 5 շրջ
Կանխաւ պէտք է վճարել իւր-
րեւ աւանդ 20 :

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՏՊԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՅՅԵՏՈՄՍԻ

Հաւաքոյն քաւթօնի
վրայ ամէն լեզուաւ կը
պատրաստուի ի գին 100
հատը 10 դհկ. պէտք
ուենցողները պէտք է
դիմեն Գ. Պաղտատեան
տպարան, Յակոբեան խան
13 Կ. Պոլիս :

ՏՆՕՐԻՆ-ԻՄԲԱԳԻՐ
Մ. Յ. ՄԷԼԻՔԵԱՆ

րե նոյն ժամուն փողոցին ծայրը մարդ մ'երեցաւ,
որ բաց պատուհան մը և քարայտակին վրայ ճրա-
դի լոյսին մէջ երկնցած Սիւզանի ստուերը տեսնե-
լով գոչեց :

—Աղաանցէ՛ք զիս, օգնութիւն. ձեզ կը պար-
տիմ կեանքս, մարդասպաններու հրոսակ մը զիս կը
հալածէ, և եթէ ինձ պատսպարան մը չտաք կոր-
սուած եմ բոլորովին :

—Բացէ՛ք, բացէ՛ք, ըսաւ աճապարանօք Սիւ-
զան այն երկու քաջ անձանց որոնք դռնապանու-
թեան պաշտօն կը վարէին իր տան մէջ :

Եւ հալածուած մարդը երկիւղի զօրութենէն մը-
ղուած՝ Սիւզանին սենեակը առաջնորդող սանդու-
ղէն վեր ելաւ ու հոն անոր ոտից առջև նուաղեալ
ընկաւ :

—Ինչ ընեմ հիմա, Աստուած իմ, գոչեց Սիւ-
զան, ներշնչէ ինծի : Այս թշուառ մարդուն կերպա-
րանը քաղցրալիւր ու պարկեշտ է, չեմ կարծեր որ
յանցաւոր մ'ըլլայ, բայց կ'երևի թէ այն դժբաղդ
դատապարտեալներէ մին է որ ժողովրդեան վրէժ-
խնդրութենէն կը հալածուին անդադար : Իցի՛ւ թէ
Անաթօլ հոս ըլլար :

Այս խօսքին վրայ՝ իբր թէ կոչուած մ'ըլլար այն
փողոցներու մէջ կրկին բազմաթիւ ոտքերու ձայներ
լսուեցան :

Տան գուռը բացուելով Անաթօլ երեցաւ սուր ի
ձեռին, մէկ կողմը երեքդուռեան գօտիով : Իր ե-
տեւէն կու գային խումբ մը կատաղի մարդիկ ամեն

տեսակ նիզակով ու զէնքերով զինուած :

—Սիրելիք իմ, Անաթօլ, գոչեց Սիւզան իր ա-
մուսնոյն վիզը նետուելով դժբաղդ մարդ մ'է սա,
դատապարտեալ մ'է, աղաւթ զայն :

«Ի մահ ազնուապետականը» պոռագին նոյն մի-
ջոցին քանի մը աղաղակներ ջահերու մէջ Անաթօլի
ետեւէն, որ մի և նոյն ատեն նշանով մը ցոյց տուաւ
զանոնք իր կնոջը, և ապա խստութեամբ զանի մէկ-
դի հրելով բարձրաձայն ըսաւ :

—Այո՛, ազնուական մ'է, հայրենեաց թշնամի
մ'է որ այս պահուս բանտէն փախաւ. ահա կը տես-
նէք որ միանգամայն յանցաւոր մ'է. ուրեմն թող
արգարութիւնն ի դորժ գրուի :

Եւ դէպ ի արիւնարբու հրոսակը դառնալով,

—Չերբակայեցէ՛ք այս մարդը, գոչեց :

Նոյն ժամուն դժբաղդ դատապարտեալը, որ սե-
նեկին միջովայրը երկնցած՝ երեսի վրայ պառկած
էր՝ այս սոսկալի ձայնէն ելեքտրական կայծ մը
զարնուածի պէս սթափեցաւ, և իբրեւ արիւնալի
ուրուական մը Անաթօլի դէմ կանգնելով հանդար-
տօրէն առ նա յառաջացաւ աչերն յառած ու ձեռ-
քերն խաչաձեւ :

—Հայրս է. . . գոչեց Անաթօլ ամօթէն ու սար-
սափէն ճակատը խոնարհած :

—Այո՛, քու հայրդ, որ կու գայ քեզ անձա-
տուր լինելու որպէս զի զայն կառափնառան զրկես :
Չե՛ս յիշեր անգամ մը որ դու անիծուեցար, և թէ
քու չարագործութեանց մէջ կը պակսէր միայն այս